Arbejdsrapport fra
Danmarks Miljøundersøgelser
Miljø- og Energiministeriet

Naturovervågning

Emne: Skarver 1992-1994

Lokalitet: Danmark

Udgivet: 1995

Datablad

Titel:	Skarver 1992-1994. Danmark
Forfatter:	Jens Gregersen
Konsulent:	Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet
Afdelingsnavn:	Afdeling for Flora- og Faunaøkologi
Serietitel:	Arbejdsrapport. Naturovervågning
Udgiver:	Miljø- og Energiministeriet Danmarks Miljøundersøgelser
Udgivelsesår:	1995
Redaktion:	Michael Stoltze
Layout:	Jens Gregersen
Tegninger:	Jens Gregersen
Databehandling og figurer:	Jens Gregersen
Referee:	Michael Stoltze, Sten Asbirk, Thomas Bregnballe
Bedes citeret:	Gregersen, J., 1995: Skarver 1992-1994. Danmark. 27 s. - Arbejdsrapport fra DMU. Naturovervågning
ISSN:	1395-5675
Pris:	30 kr.
Oplag:	200 stk.
Købes hos:	Danmarks Miljøundersøgelser Afdeling for Flora- og Faunaøkologi Grenåvej 12, Kalø 8410 Rønde Tlf. 89 20 14 00 - Fax 89 20 15 14 Miljøbutikken Læderstræde 1 1201 København K Tlf. 33 93 92 92

Arbejdsrapport fra DMU
Naturovervågning

SKARVER 1992-1994

DANMARK

Projekt udført af Fiskeri- og Søfartsmuseet,
betalt af Skov- og Naturstyrelsen og
koordineret af Danmarks Miljøundersøgelser
Afdeling for Flora- og Faunaøkologi

Jens Gregersen

Miljø- og Energiministeriet
Danmarks Miljøundersøgelser

1995

OVERVÅGNING AF SKARVER 1992-1994

Optællingerne af den danske skarvbestand er hidtil publiceret i rapporterne "Overvågning af Skarver 1989" og "Overvågning af Skarver 1990 og 1991" af Jens Gregersen, for Skov- og Naturstyrelsen.

Hermed bringes resultaterne af optællingerne 1992-93-94 i en form, så de kan sammenlignes med tidligere data. Resultaterne er opnået ved besøg og optælling af reder i ynglesæsomen i samtlige kendte og nyatablerede kolonier i Danmark.

Udover optælling er foretaget andre registreringer under besøgene. I de fleste kolonier er der i 1993 og 1994 indsamlet gylp som er overdraget til Poul Hald-Mortensen. Aflæsning af farveringe er sket i de kolonier hvor de fysiske forhold gør det muligt. Til brug i Thomas Bregnballes Ph.D.-studie er indsamlet data om ægkuld fra de jordliggende kolonier.

Resultat af optællinger:
I 1992 **33560** reder i 28 kolonier. Fremgang = 15,2 %.
I 1993 **36396** reder i 30 kolonier. Fremgang = 8,4 %.
I 1994 **37748** reder i 37 kolonier. Fremgang = 3,7 %.

I alt er beskrevet udviklingen i 42 kolonier som har eksisteret i perioden 1992-94.

Jens Gregersen

REGION 1.

SYDØST (SMÅLANDSFARVANDET)

Omfatter kolonierne **Ormø, Dyrefod, Suderø, Ægholm, Tyreholm, Lindholm, Søholt** og **Nakskov Fjord**.

Generelt om udviklingen i regionen:

Skarven har ynglet i området fra 1948-1961 og igen fra 1972 til nu. Udviklingen var i begyndelsen helt styret af indgrebene på Ormø, men siden 1987 har bestanden været uberørt og tilvæksten var særlig stor op til 1990 hvor regionen talte 9076 reder svarende til ca. 39% af landsbestanden. I 1994 var der 11.588 reder: ca. 31% af landsbestanden.

ORMØ

Holsteinborg, Vestsjællands Amt

Ormø er optalt 5/5 1992 af Jens Gregersen & H.E. Jørgensen
7/5 1993
5/5 1994

I 1992 optaltes **5009** reder, i 1993 **4720** reder og i 1994 **4522** reder.

Ormø-kolonien kulminerede i 1990 med 5263 reder med efterfølgende stagnation, fulgt med tilbagegang de sidste to år. Antallet i 1994 er faldet med 15% i forhold til maks.tallet i 1990.

Årsag til stagnation i Ormø-kolonien:

Kolonien på Ormø er den største samlede koloni i regionen. Den er ikke som flere af de andre store kolonier spredt i flere kolonidele i forskellige vegetationstyper. Hele kolonien ligger i gammel højskov bestående hovedsageligt af Eg, Småbladet Lind og Elm. Redetræerne i den ældste del af kolonien er efterhånden døde og antallet af reder falder i de fleste store Ege som har kunnet rumme op til 45 reder pr. træ. Det er dog næppe pladsmangel i kolonien der har fået antallet til at dale, snarere er det antallet af nye kolonier i regionen som har betydet at fuglene har kunnet sprede sig.

Status for vegetationen på Ormø:

Langt de fleste træer i den ældste skov på Ormø er gået ud og i den store lysning i den vestlige del af øen, er der ny opvækst på vej. Nyopvæksten er domineret af Ahorn som udgør nabobevoksning til den ældste skov som består af Eg, Småbladet Lind og Elm. Dårligst klarer Eg sig, medens Lind i vid udstrækning danner rodskud. Elm er sammen med Ahorn mest repræsenteret i opvækst.

Fiskehejrekolonien:

I 1992 optaltes 160 reder af Fiskehejre på Ormø, efterfulgt af 113 i 1993 og i størrelsesordenen 150 i 1994. Hejrerne yngler nu i meget lave bevoksninger af Tjørn, Elm og Lind. Enkelte reder er beliggende 2 meter over jorden.

DYREFOD
Falster, Storstrøms Amt

Dyrefod er optalt: 5/5 1992 af J. Gregersen & H. E. Jørgensen
6/5 1993 J. Gregersen
21/5 1994 H. E. Jørgensen

I 1992 optaltes **1646** reder, 1993 **1780** reder og 1994 **1746** reder. Antallet af reder i træer er stærkt faldende, medens antallet på jord og i jordniveau er stigende. I denne kategori var der af det samlede antal optalte reder i 1992 ca. 800 reder, i 1993 1100 reder og i 1994 1300 reder.

Dyrefod kolonien har ikke udviklet sig markant de sidste 5 år og synes at ligge stabilt i størrelsesordenen 1700 par.

SUDERØ
Falster, Storstrøms Amt

En koloni opstod på Suderø i 1994. Ifølge Hans Erik Jørgensen: "Suderø er ikke besøgt, men fra stranden ved Resle skov kunne det 8. maj 1994 konstateres, at der var etableret en skarvkoloni på Suderø. Rederne var placeret direkte på jorden, let synlige. Mindst 45 rugende fugle kunne observeres og kolonien vurderes på dette tidspunkt til **50** reder."

NAKSKOV FJORD, DUEHOLM/KÅREHOLM/ROMMERHOLM
Storstrøms Amt

Øerne i Nakskov Fjord er optalt primo maj af Vildtforvaltnings-konsulent Finn Jensen (1992-94), Jens Gregersen (1993) og Hans Erik Jørgensen (1994).
Optællingsresultater:

	1992	1993	1994
Dueholm	350	417	17
Kåreholm	50	121	13
Rommerholm	50	203	572
Total Nakskov Fjord	**450**	**741**	**602**

Udviklingen i Nakskov Fjord:
Skarverne begyndte at yngle på Dueholm i 1989, på Kåreholm i 1991 og sidst på Rommerholm i 1992. Kolonierne på Dueholm og Kåreholm ligger på jorden eller i buske af Rynket Rose. På Rommerholm er kolonien beliggende i træer omfattet af en udplantet bevoksning bestående af mange forskellige løvtræer (Elm, Ahorn, Gråpoppel, Eg, Birk, Kirsebær) og enkelte Bjergfyr. Dette område har vist sig mest attraktivt for Skarverne, idet de i 1994 næsten var forsvundet fra de to andre holme hvor ynglesucces har været mindre god gennem årene. I 1994 var der tilsyneladende normal ynglesucces på Rommerholm og ingen på Dueholm og Kåreholm.

SØHOLT
Maribo Søndersø, Storstrøms Amt.

I perioden 1992-94 er Søholt-kolonien optalt af Hans Erik Jørgensen medio maj.

Optællingsresultater:

	1992	1993	1994
Askø	2009	2028	1775
Poulsø	158	157	147
Komsidst (fastland)	0	0	116
Total Søholt:	**2167**	**2185**	**2038**

Udviklingen i kolonien på Søholt:
Der har været Skarvkoloni på Askø siden 1987. Antallet har i de sidste tre år nået et maksimum på i størrelsesordenen 2100 par. Indtil 1993 har kolonien været på de to øer Askø og Poulsø, men i 1994 skete etablering på fastlandet i området Komsidst, en halvø over for Askø. Bevoksningen på Askø og Poulsø er efterhånden nedslidt og fuglene er i større omfang begyndt at bruge de lavere bevoksninger af hovedsageligt El. Ellers består træbevoksningerne af Birk, Eg og Ask.

Fiskehejrekolonien:
Som på Ormø rykker Hejrerne længere ned i bevoksningerne. Bestanden er stadig i fremgang på Askø, således 217 reder i 1994.

TYREHOLM
Møn, Storstrøms Amt.

Optalt: 6/5 1992 Finn Jensen, Hans Erik Jørgensen Jens Gregersen.
6/5 1993 Finn Jensen og Jens Gregersen
6/5 1994 Finn Jensen, Benny Steinmeyer, Eddie Fritze og Jens Gregersen.

	1992	1993	1994
Tyreholm total:	**2743**	**3161**	**2633**

Beskrivelse af kolonien på Tyreholm:
Kolonien ligger direkte på jorden og grænser op til områder med en tæt bevoksning af Tagrør. Dette giver gode betingelser for redemateriale. Ydermere er der rigeligt med plads (20 ha).
Efter at kolonien etableredes i 1990, er der nået en hurtig kulmination med 3161 reder i 1993.
Herefter er der sket en tilbagegang på 17%. Årsagen hertil er ikke kendt, men det ses, at størstedelen af rederne fjernes af efterårs- og vinterhøjvande. Således bygges kolonien op pány hvert år og beliggenheden varierer noget fra år til år, hvilket er usædvanligt, også for jordliggende kolonier. En del af

kolonien som i 1992 talte 1010 reder, gik frem til 1335 reder i 1993. Dette koloni-område var væk i 1994 og en ny og mere spredt koloni på 846 reder var etableret på samme del af øen, men nærmere rørskovsbræmmen.

ÆGHOLM
Nyord, Storstrøms Amt.

Ægholm er optalt af J. Clemmensen.
I 1992 var der **2** reder. I 1993 var der **3** reder. Herefter ingen ynglende.

LINDHOLM
Møn, Storstrøms Amt.

1 rede konstateret af Hans Erik Jørgensen 26/7 1994

REGION 2

SYD (Sydfynske Øhav og Lillebælt)

Omfatter kolonierne **Brændegård Sø, Bastholm, Hopsø, Kidholmene, Ll. Græsholm** og **Vresen**.

Generelt om udviklingen i regionen:
Skarven har ynglet i området fra 1938-1944 og igen fra 1973 til nu. Udviklingen var i begyndelsen præget af situationen i Brændegård Sø hvor fuglene indtil 1978 ikke blev forstyrret. I perioden 1980-82 havde en træfældning en begrænsende effekt, men herefter bredte kolonien sig til nye områder i Brændegård Sø. Siden kom nye kolonier i Lillebælt området, men disse har været udsat for store forstyrrelser som helt har præget udviklingen i denne region.
Antallet kulminerede i 1992 med 8053 reder svarende til ca. 24% af landsbestanden. I 1994 var der 6408 reder: ca. 17% af landsbestanden.

BRÆNDEGÅRD SØ
Brahetrolleborg, Fyns Amt

Brændegård Sø blev talt: 15/5 1992
12/5 1993
3/5 1994

Optæller: Jens Gregersen

Optællingen i sektioner svarende til inddelingen givet i "overvågning af Skarver 1990 og 1991"

	1992	1993	1994
Øen	1644	1688	1828
1. skovfyr	21	9	6
2. birk/el Bøgehoved-Silkeå	1717	1196	1168
3. gran/skovfyr	5	1	0
4. skovfyr (gamle)	50	33	27
5. gran/skovfyr	35	18	5
6. fyr/gran	23	18	11
7. lærk Bøgehoved	47	1	0
8. birk/el Nybo mose	3380	2799	2538
9. granplantage	0	0	0
10.el, øst for Silkeå	165	110	149
Total land:	5443	4185	3904
TOTAL BRÆNDEGÅRD SØ	**7087**	**5873**	**5732**

Udviklingen i Skarv-kolonien på Brændegård Sø 1992-92:
I 1991-92 kulminerede antallet af Skarver med henholdsvis 6943 og 7087 reder, herefter sker et fald på 17% i 1993 som efterfølges af et fald på 2% i 1994.
Det skal bemærkes, at isoleres tallene fra land fra øen, skete der en tilbagegang på land på næsten 7%. Og omvendt var fremgangen på øen 8%.
Årsagen til denne udvikling er for undertegnede ukendt. I område 2 er der sket en stærk nedslidning af træerne på grund af Skarverne. I område 8 (Nybo Mose) er der optimale betingelser for Skarverne. Hvorvidt noget træfældning i 1993 har spillet ind, er ikke muligt at fastslå.

HOPSØ
Genner Bugt, Sønderjyllands Amt

Hopsø blev optalt 14/5 1992
13/5 1993
29/4 1994

Optæller: Jens Gregersen

I 1992 var bestanden på **881** reder som fandtes i bevoksninger langs øst- og nordsiden af søen + enkelte steder på vestsiden. Redetræerne var hovedsageligt El og Elm, hertil enkelte Eg og Poppel.
I 1993 var bestanden på **383** reder. Tilbagegangen var sket i samtlige kolonidele, dog størst i en bevoksning af El på sydøstsiden af søen. Her var der foretaget en omfattende fældning af Ellene inden ynglesæsonen. Her faldt antallet fra 315 reder i 1992 til 47 i 1993. I den mest centrale del af kolonien længere mod nord på østsiden fandtes der i 1992 327 reder mod 210 i 1993. Kolonien som helhed har været udsat for forstyrrelser tidligere på ynglesæsonen.
I 1994 var bestanden på **435** reder. Der var ikke sket videre træfældning.

Udviklingen i Skarv-kolonien i Hopsø 1992-94
Efter at kolonien etableredes med få par i 1990, skete en stærkt fremgang forårsaget af kolonien **Bastholm**s afvikling 1990-91. I **Hopsø** blev fuglene også forstyrret og bestanden gik væsentligt tilbage og effekten af dette mærkedes i Flensborg Fjord hvor en koloni i **Pugumer See** gik frem fra 290 reder i 1992 til 990 i 1993.

KIDHOLMENE
Kolding Fjord, Vejle Amt

Kidholmene blev optalt: 11/6 1992 af Jens Gregersen
11/6 1993 - - -
19/5 1994 - Thomas Bregnballe
Der var **85** reder i 1992, alle på den nordlige af de to øer. I 1993 **162** reder, heraf 20 på den sydlige. I 1994 var antallet **218** reder på den nordlige ø.

Beskrivelse af Kidholmene:
De to øer er meget forskellige. Den mindste nordlige er præget af oprindelig vegetation hvor Småbladet Lind er dominerende. Denne bevoksning bar præg af at være hukket ned for ca. 30-40 år siden. På øen var der dominerende bevoksninger af Tjørn, Hunderose, Hyld og Slåen.
Den sydlige og meget større og højere holm havde tydeligvis gennemgået en stor forandring på grund af hugst og efterfølgende tilplantning. Den oprindelige skovbevoksning var kun at finde på de stejle skrænter mod syd. Her fandtes Småbladet Lind, Elm, Eg, Ask, Ær, Kirsebær og Bjergfyr. Hele den øverste del af øen bestod af en blanding af indplantede nåletræer og Ær, det meste af nåletræerne i forfald.

Forvaltning:
På Kidholmene blev der iværksat bekæmpelse af Skarverne på sydholmen. Her fandtes 20 reder i 1993 som gennemførte ynglecyklus. I 1994 blev dette forhindret. I et samarbejde mellem Haderslev Skovdistrikt og ejerne vil Skarverne fremover blive forhindret i at yngle på sydholmen.

BASTHOLM
Lillebælt, Fyns Amt.

Bastholm er årligt besøgt af Bent Staugård Nielsen som foretager ynglefugletællinger for Reservatsektionen.

I perioden 1992-94 var der kun Skarver på Bastholm i 1993.
7/5 1993 var **5** reder i brug, men de var forladte 31/5.

Bastholm som Skarvkoloni:
Skarverne begyndte at yngle på øen i 1987 og kulminerede med 1012 reder i 1989. De følgende år skete en intens forstyrrelse hvor mange metoder blev taget i brug for at fordrive fuglene. Siden 1989 er ynglecyklus ikke blevet gennemført.

LILLE GRÆSHOLM
Sydfynske Øhav, Fyns Amt

I forbindelse med de årlige optællinger af ynglefugle i det Sydfynske øhav, konstaterede Poul Henrik-Harritz i 1993, at skarverne ynglede på Lille græsholm: **4** reder. I 1994 var der ingen tegn på yngleaktivitet.

VRESEN
Storebælt, Fyns Amt.

I 1993 **38** reder og i 1994 **23** reder, optalt af Poul Henrik-Harritz. Der er sandsynligvis ikke kommet unger på vingerne.

REGION 3.

CENTRAL (SYDVESTLIGE KATTEGAT)
Omfatter kolonierne **Vorsø, Svanegrunden, Mågeøerne, Dræet, Stavns Fjord, Odense Fjord** og **Hov Røn.**

Generelt om udviklingen i regionen:
Skarven har ynglet i området siden 1944 med Vorsø som hovedkoloni alle år og eneste koloni indtil 1982. Indgreb på Vorsø prægede udviklingen i perioden 1948-1970.
Antallet nåede 10.380 reder i 1993: ca. 29% af landsbestanden.
I 1994 10.400 reder: ca. 27% af landsbestand.

VORSØ
Horsens Fjord, Vejle Amt.

Vorsø er optalt i første halvdel af maj. Optæller: J. Gregersen.

I 1992 optaltes **4321** reder, i 1993 **4634** reder og i 1994 **4318** reder.

Vorsø-kolonien kulminerede i 1991 med 5048 reder, efterfulgt af en tilbagegang på 14% i 1992. Herefter en lille fremgang i 1993, men i 1994 var antallet igen faldet til niveauet i 1992.

Årsag til Vorsø-koloniens tilbagegang:
Kolonien på Vorsø er opdelt i 4 særskilte koloniafsnit, hvoraf et består af en gammel højskov som i en årrække modtog en væsentlig del af den generelle fremgang på øen. Denne koloni var på sin maksimale bæreevne i 1991; siden tilbagegang. Det er dog usandsynligt, at det er mangel på redepladser, der er årsagen til nedgang på Vorsø. Det er dog muligt, at for mange fugle skulle etablere sig i nye områder, samtidig med at jordliggende kolonier var etableret i fødesøgningsområderne mellem Horsens Fjord og Samsø. Der er også den mulighed, at mange fugle er udvandret til andre regioner, f. eks. Region 6. (Vestjylland) hvor aflæsninger af mærkede fugle tyder på, at kolonien Rønland Sandø i vid udstrækning består af Vorsø-fugle (årgang 1989-90).

SVANEGRUNDEN
Århus Amt.

Optællinger: 2/5 1992 Viggo Jensen, S. Højager, J.Gregersen
1/5 1993 Viggo Jensen og Jörn Eskildsen
30/4 1994 Viggo Jensen, Morten Frederiksen, Eddie Fritze, Niels Hannow, Jens Gregersen

Optællingsresultater:

	1992	1993	1994
Sydsand	603	953	900
Nordsand	244	189	261
Total Svanegrund:	**847**	**1142**	**1161**

Ederfuglekolonien:
Antallet af ynglende Ederfugle på Svanegrunden var de tre år henholdsvis 264, 208 og 255 reder. Antallet af Ederfugle har ikke ændret sig markant gennem de år Skarverne har ynglet. Ederfuglene er dog gået noget tilbage i de centrale vegetationsdækkede dele for at placere sig i tangopskyllet.

MÅGEØERNE
Bogense, Fyns Amt.

Optællinger: 29/4 1992. Jens Gregersen
14/5 1993. Lars Abrahamsen og Kaj Halberg
26/4 1994 Jens Gregersen

Optællingsresultater:

	1992	1993	1994
Midtø		38	360
Vestø	757	762	441
Østø	1103	1218	1446
Inderø		152	361
Total Mågeøerne	**1860**	**2170**	**2648**

Ederfuglekolonien:
På Mågeøerne har antallet af Ederfugle været konstant på i størrelsesordenen 200 reder i perioden 1992-1994.

Udviklingen i Skarv-kolonien på Mågeøerne:
Der er sket forskydninger i fordelingen af kolonien på Mågeøerne. Midtøen var det første sted Skarverne ynglede på Mågeøerne i 1985. I løbet af få år blev vegetationen slidt væk og fuglene forsvandt, men for at etablere sig pány i 1993. Ellers ser det ud til at kolonien på østøen er meget stabil, trods stort slid på vegetationen.

DRÆET
Fyns Amt.

Optællinger: 28/5 1992 Mogens Ribo Petersen
28/6 - Jens Gregersen
14/5 1993 - -
6/5 1994 - -

Optællingsresultater:

	1992	1993	1994
Drættegrund	158	375	76
Dræet sydvestodde	0	211	0
Dræet v. ruin	0	0	46
Total Dræet	**158**	**586**	**122**

Skarv-kolonierne på Dræet:
I 1992 begyndte Skarverne at yngle i området og det skete succesfuldt. I 1993 bredte fuglene sig fra Drættegrund til selve Dræet, men 95% af kolonien blev forstyrret og var borte ved

optællingen 14/5. I 1994 begyndte fuglene at bygge reder i nogle hegn ved nogle gård-ruiner midt på øen. Herudover var der kun en lille koloni på Drættegrund. Kun på Drættegrund fik få par unger på vingerne; resten blev ødelagt legalt ved prikning af æggene.

STAVNS FJORD
Samsø, Århus Amt.

Optællinger:	11/5 1992,	Jens	Gregersen
	8/5 1993	-	-
	9/5 1994	-	-

Optællingsresultater:

	1992	1993	1994
Kolderne	550	871	932
Yderste Holm	799	977	1168
Total Stavns Fjord:	**1350**	**1848**	**2100**

Udviklingen i Skarv-kolonien i Stavns Fjord:
På Kolderne er denne jordliggende kolonien stadig i vækst; i 1994 etableredes en ny koloni på Skidenkold der er beliggende lige nord for selve Kolderne. På Yderste Holm ligger kolonien i bevoksninger af Tjørn og andet kratagtig vegetation.

HOV RØN
Århus Amt.
Hov Røn bliver årligt talt for ynglefugle omkring 1/5. Der var ikke ynglende Skarver under denne tælling i 1994. Skarverne begyndte at yngle senere og blev besøgt i 1/6 sammen med opsynsmand Jens Jensen.

8 reder blev optalt. Trods det beskedne antal reder, kom der unger på vingerne.

ODENSE FJORD
Fyns Amt.

På øen Ægholm under Hoffmannsgave opstod i 1994 en koloni med **43** reder, optalt af Kurt Due Johansen.

REGION 4

NORDØST (ØSTLIGE KATTEGAT)
Omfatter kolonierne **Bognæs, Saltbækvig, Hovvig, Esrum Sø, Gurre Sø, Solbjerg Engsø, Rønø, Skarresø, Halleby Åmose** og **Saltholm.**

Generelt om udviklingen i regionen:
Skarven har ynglet i området enkelte år inden området fra 1985 har været inde i en udvikling som kan sammenlignes med de sydlige regioner. I perioden 1992-94 steg antallet fra 1420 reder til 2769 reder. Dette var i 1994 ca. 7% af landsbestanden.

BOGNÆS
Roskilde Fjord, Roskilde Amt.

Optællingerne er foretaget ult. april af Sten Asbirk

I 1992 optalt: **645** reder, i 1993: **450** reder og i 1994: **515** reder.

Skarv-kolonien på Bognæs:
Udviklingen bærer præg af gentagne træfældninger som sidst er foretaget i vinteren 1994-95.

SALTBÆKVIG
Vestsjællands Amt.

Optællinger: 6/5 1992 Jesper Petersen og Jens Gregersen
8/5 1993 Jens Gregersen
19/5 1994 - -

Optællingsresultater:	1992	1993	1994
Søbred	520	766	917
Heraf i Søbred, popler	(134)	(130)	(111)
Vrøj			35
Total Saltbækvig:	**520**	**766**	**952**

Skarv-kolonien på Saltbækvig:
Udviklingen bærer præg af årlig træfældning (Birk). Fuglene begynder stort set forfra hvert år, undtagen i en række Popler (se ovenfor). I 1994 begyndte fuglene at yngle i en Fiskehejre-koloni på Vrøj, ganske nær det sted hvor kolonien etableredes i 1988 (og senere forsvandt fra p. g.a. træfældning).

HOV VIG
Vestsjællands Amt

Optællingerne er foretaget af Palle Gravbæk, Odsherred Skovdistrikt.

I 1992 optalt: **88** reder. I 1993: **428** reder og i 1994: **882** reder.

Skarv-kolonien i Hov vig:
Efter at Skarverne ynglede på en ø i 1990, udeblev de i 1991, men etablerede sig i 1992 på en overnatningsplads langs med bredden. Kolonien er anlagt i hovedsageligt El og Birk.

ESRUM SØ
Frederiksborg Amt

Optællingerne er foretaget af Skovdistriktet og lokale ornitologer.

I perioden 1992-94 er optalt henholdsvis **3**, **1** og **75** reder. Kolonien er anlagt i Elletræer ved den sydvestlige bred i området Stenholt Mølle.

GURRE SØ
Frederiksborg Amt

Kolonien som opstod i marts 1994 er optalt til **16** reder af Erling Krabbe. Kolonien fandtes på en træbevokset ø i søen og blev opgivet umiddelbart efter.

SOLBJERG ENGSØ
Frederiksborg Amt

Optælling er foretaget af Hans Skotte Møller.

Kolonien etableredes i 1994 og talte **67** reder 1/6.

Lokaliteten er en genetableret sø med en gruppe på ca. 10 Sølvpopler på en ø i midten hvori Skarverne yngler. Der kom unger på vingerne.

SALTHOLM
Københavns Amt

Oplysning om **27** reder på Svaneklapperne er oplyst af E. Chr. Mortensen.

Kolonien blev opgivet tidligt i ynglecyklus.

RØNØ
Isefjord, Vestsjællands Amt.

Optællingerne er foretaget af Pelle Andersen-Harild ult. maj.

Kolonien opstod i 1992 og blev optalt til: **164** reder. I 1993: **125** reder og i 1994: **180** reder.

Kolonien er jordliggende. Ynglesucces er ikke særlig godt kendt, dog vides det, at der er kommet unger nogle af årene, men kolonien er også blevet forstyrret.

SKARRESØ
Vestsjællands Amt

Optællinger er foretaget af Hans Erik Jørgensen.

Kolonien opstod i 1993 og der optaltes: **54** reder. Der var ynglesucces. I 1994 optaltes: **7** reder inden kolonien blev fordrevet med tilladelse. Kolonien fandtes på to småøer bevokset med bl.a. Eg, El og Pil.

HALLEBY ÅMOSE
Vestsjællands Amt.

I april 1994 konstaterede Hans Erik Jørgensen at der var **48** reder i Elletræer i et oversvømmet område. Kolonien var opgivet kort efter.

REGION 5

NORD (Limfjorden og nordlige Kattegat)

Generelt om udviklingen i regionen:
Skarven har ynglet i området i perioden 1944-1956 og igen fra 1982. I første omgang blev fuglene fordrevet. I 1985 blev et yngleforsøg forhindret ved træfældning (Havnø), ellers er der ikke nævneværdige forstyrrelser for området i seneste periode. Udviklingen i denne region er gået langsommere end i de sydlige og nåede i 1994 et foreløbigt maksimum på 2283 reder; 6% af landstotalen.

TOFT SØ
Lille Vildmose, Nordjyllands Amt

Optællinger: 19/5 1992 Jens Gregersen
2/5 1993 - -
2/5 1994 - -

Optællingen i sektioner svarende til inddeling givet i "Overvågning af Skarver 1990 og 1991":

	1992	1993	1994
VESTSIDE, Birk, gran	322	874	853
SYDSIDE, Birk	396	560	700
ØSTBRED, El	587	517	261
BIRKE NORDØSTFOR SØ	175	198	439
TOTAL FOR TOFT SØ:	**1480**	**2149**	**2253**

Situationen i Toft Sø:
Skarv-kolonierne ved Toft Sø etableredes i 1982 og steg til 1000 par i 1990, en forholdsvis lav vækst. Kolonierne har ligget spredt i små bevoksningerne og fuglene har ikke uden videre taget den lave bevoksning i brug. Dette er imidlertid sket i de seneste år, særlig efter 1992 hvor bestanden steg markant. Denne stigning tilskrives afvikling af jordliggende kolonier i Limfjorden (**Troldholme** og **Rønholm**). En anden årsag til Toft-koloniens fremgang består i, at fuglene i 1992 begyndte at bygge i en højere Birkeskov nogle hundrede meter nordøst for søen. Dette er et område som strækker sig vidt mod nordøst og det vil give fuglene ubegrænsede redepladser. En fremtidig regulering af antallet i Toft Sø vil ikke længere være bestemt af tilgængelige redepladser, men i stedet af føderesourcerne.

RØNHOLM
Nibe Bredning, Nordjyllands Amt.

Rønholm er optalt årligt i slutningen af maj. I 1992 af Anthon Linnet og i 1993 og 1994 af Jens Gregersen, henholdsvis 18/5 1993 og 27/5 1994.

Der fandtes **40** reder i 1992, **0** i 1993 og **30** reder i 1994. Ingen af årene kom der unger. Kolonien er blevet forstyrret konstant de senere år.

TROLDHOLMENE
Limfjorden, Nordjyllands Amt.

Kolonien er optalt af Anthon Linnet i 1992. Herefter besøgt 18/5 1993 af Jens Gregersen Lars Abrahamsen og Poul Hald-Mortensen. I 1994 er lokaliteten ikke besøgt.

Som følge af **Rønholm**-koloniens afvikling, begyndte Skarverne at yngle på Troldholmene i 1991. Der kom sandsynligvis unger dette år. I 1992 var der **240** reder som alle blev opgivet på grund af forstyrrelser. I 1993 og 1993 var der ingen ynglende Skarver.

Om Skarv-kolonierne i Limfjordens østlige del:
Skarverne begyndte at yngle i denne del af Limfjorden i 1986 på Rønholm. Her voksede kolonien til 239 reder i 1988, herefter gik det tilbage, men fuglene flyttede øjensynligt til Troldholmene i 1991. På de to lokaliteter var der som maksimum 280 reder i 1991. Der er ikke kommet unger på vingerne de seneste 3 sæsoner og det har bevirket, at fuglene stort set er forsvundet som ynglende fra området. Det blev i 1988 konstateret, at en stor del af de fugle som ynglede på Rønholm havde oprindelse i **Toft Sø**- og **Vorsø**-kolonierne (aflæsning af farveringe). I 1993 konstateredes ingen ynglende på de to Limfjords-øer, men ved **Toft Sø** steg bestanden uforholdsmæssig meget, så det er utvivlsomt bestanden fra Limfjorden som er søgt dertil.

REGION 6.

VEST (VESTJYSKE FJORDE OG VESTLIGE LIMFJORD)
Omfatter kolonierne **Fjand Ø, Rønland Sandø, Olsens Pold, Klægbanken, Flyndersø, Ejerslev Røn** og **Melsig.**

Generelt om udviklingen i regionen:
Skarven har ynglet i området siden 1983 og der kendes ingen tidligere oplysninger om yngleaktivitet i denne del af landet. Nogle år er udviklingen bestemt af forstyrrelser. Men ellers er bestanden i stærk vækst, således 4285 reder i 1994: ca. 11% af landsbestanden.

FJAND Ø
Nissum Fjord, Ringkjøbing Amt.

Optællingerne er foretaget af Jens Overgaard Christensen og Jens Gregersen: 17/5 1992, 30/4 1993 og 1/5 1994.

Optællingsresultater:

	1992	1993	1994
Fjand Ø	340	206	773
Kolling Ø	330	440	0
Total Fjand Ø	**680**	**690**	**773**

Udvikling i Skarv-kolonien på Fjand Ø:
Kolonien fandtes først på Kolling Ø, senere er fuglene flyttet ind på selve Fjand Ø, men ikke hvert år med succes. I 1994 blev der givet tilladelse til prikning af alle æg (ca. 3.000) i rederne. Dette blev udført, og fuglene forsvandt.

OLSENS POLD
Ringkøbing Fjord, Ringkjøbing Amt.

Øen er optalt: 15/5 1992 Tippernes Feltstation
2/5 1993 J. Gregersen
17/5 1994 Poul Hald-Mortensen

Resultatet af optællingerne, 1992: **226** reder.
1993: **814** reder.
1994: **988** reder.

Olsens pold 1992-1994:
Under besøget 2/5 1993 konstateredes omfattende hærværk mod kolonien. 335 reder var berørt at ukendte gerningsmænds ødelæggelse af æg og unger. I alt 372 unger var dræbt og et ukendt antal æg ødelagte. Der var ikke yderligere forstyrrelser og kolonien gennemførte ynglecyklus. I 1994 forsatte fremgangen og der bemærkedes mindre tiltag til forstyrrelser, bl.a. blev der udsat Mink som hurtigt blev aflivet af Oxbøl Skovdistrikt.

KLÆGBANKEN
Ringkøbing Fjord. Ringkjøbing Amt.

Der er optalt **90** reder under Tipperne Feltstations ynglefuglere-gistreringer medio maj. Der var ikke ynglesucces.

FLYNDERSØ
Viborg Amt.

Feldborg Skovdistrikt optalte kolonien 19/5 1994.

I 1992: **9** reder, 1993: **1** rede, 1994: **240** reder.

Sandsynligvis opgav fuglene helt eller delvis kolonien i 1994 efter forsøg på at fordrive dem.

RØNLAND SANDØ
Nissum Bredning, Ringkjøbing Amt.

Optællinger: 17/5 1992 Niels Ulrich Pedersen
29/4 1993 Niels Ulrich Pedersen og Jens Gregersen
12/5 1994 - - -

Resultatet af optællinger: 1992: **775** reder.
1993: **1196**
1994: **1185** -

Rønland Sandø-kolonien:
Skarv-kolonien er beliggende på klitter og rederne udviskes efter hver sæson. Da Skarverne fjerner en del af vegetationen ændrer området sig fra år til år og det kan forventes at de høje klitter blæser væk.

EJERSLEV RØN
Mors, Viborg Amt.

Optalt af Anthon Linnet, Thy Skovdistrikt.

I 1992 optaltes **7** reder. I 1993 **60** reder. Kolonien væk i 1994. Der var ikke ynglesucces nogen af årene i denne jordliggende koloni.

MELSIG
Vejlerne, Viborg Amt.

Optælling er foretaget af Vejlernes Feltstation, Poul Hald-Mortensen og Jens Gregersen.

I 1992 optaltes **77** reder. I 1993 **228** reder 29/5.
I 1994 optaltes 25/5 767 reder og 15/6 **1009** reder.

Skarv-kolonien på Melsig:
Denne jordliggende koloni har været udsat for enkelte forstyrrelser, men p. g. a. at området som helhed er beskyttet, er effekten heraf begrænset. Kolonien gennemførte ynglecyklus i 1994. Det sene maksimum af reder tyder på tilvandring fra andre kolonier, som i maj var udsat for forstyrrelse, f.eks. **Flyndersø** og **Fjand Ø**.

REGION 7.

VADEHAVET.
Omfatter kolonien **Jordsand.**

I denne region begyndte Skarven at yngle i 1994.

JORDSAND
Vadehavet, Sønderjyllands Amt.

Optalt af Hans-Ulrich Rösner (WWF-Wattenmeerstelle, Husum)
15 reder som maksimum midt i juni. Der var ingen ynglesucces i denne jord-liggende koloni.

	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Ormø (1948)	4216	5263	4985	5009	4720	4522
Dyrefod (1984)	1365	1668	1658	1646	1780	1746
Suderø (1994)						50
Ægholm (1985)	436	351	61	2	3	0
Tyreholm (1990)	0	342	1183	2743	3161	2633
Lindholm (1994)						1
Søholt (1987)	617	1415	1587	2167	2185	2034
Nakskov (1989)	7	37	266	450	741	602
1. SE Reg.	6641	9076	9740	12017	12590	11588
Brændegrd (1973)	4080	5064	6943	7087	5874	5732
Bågø (1982)		70				
Bastholm (1987)	1012	355	204	0	5	0
Hopsø (1990)		30	379	881	383	435
Kidholmene (1991)			6	85	162	218
Ll Græsholm (1993)					4	0
Vresen (1993)					38	23
2. S Reg.	5092	5519	7532	8053	6466	6408
Vorsø (1944)	4385	4642	5048	4321	4634	4318
Svanegrund (1982)	250	404	674	847	1142	1161
Stavnsfjord (1989)	25	430	804	1350	1848	2100
Hou Røn (1994)	0	0	0	0	0	8
Måge øerne (1985)	1057	1500	1982	1860	2170	2648
Dræt (1992)				158	586	122
Odense Fjord (1986)	0	0	0	0	0	43
3. C Reg.	5717	6976	8508	8536	10380	10400
Bognæs (1966)	34	145	381	645	450	515
Saltbækvig (1988)	220	222	548	520	766	952
Hovvig (1990)		3	0	88	428	882
Esrum Sø (1992)				3	1	75
Gurre Sø (1994)						16
Solbjerg Engsø (1994)						67
Arresø						
Røn Ø (1992)				164	125	180
Skarresø (1993)					52	7
Halleby Åmose (1994)						48
Saltholm (1994)						27
4. NE Reg.	254	370	929	1420	1822	2769
Toft Sø (1982)	785	1019	1300	1480	2149	2253
Rønholm (1986)	160	81	5	40	0	30
Troldholmene (1991)			177	240	0	
5. N Reg.	945	1100	1482	1760	2149	2283
Fjand Ø (1983)	252	309	380	680	690	773
Klægbanken (1987)	0	0	0	0	0	90
Rønland Sandø (1990)		207	467	775	1196	1185
Olsens Pold (1991)			95	226	814	988
Melsig (1991)			8	77	228	1009
Flyndersø (1992)				9	1	240
Rotholmene						
Ejerslev Røn (1992)				7	60	0
6. W Reg.	252	516	950	1774	2989	4285
Jordsand (1994)						15
7. SW Reg.						15
Total DK	**18901**	**23557**	**29141**	**33560**	**36396**	**37748**
antal kolonier	16	21	23	28	30	37

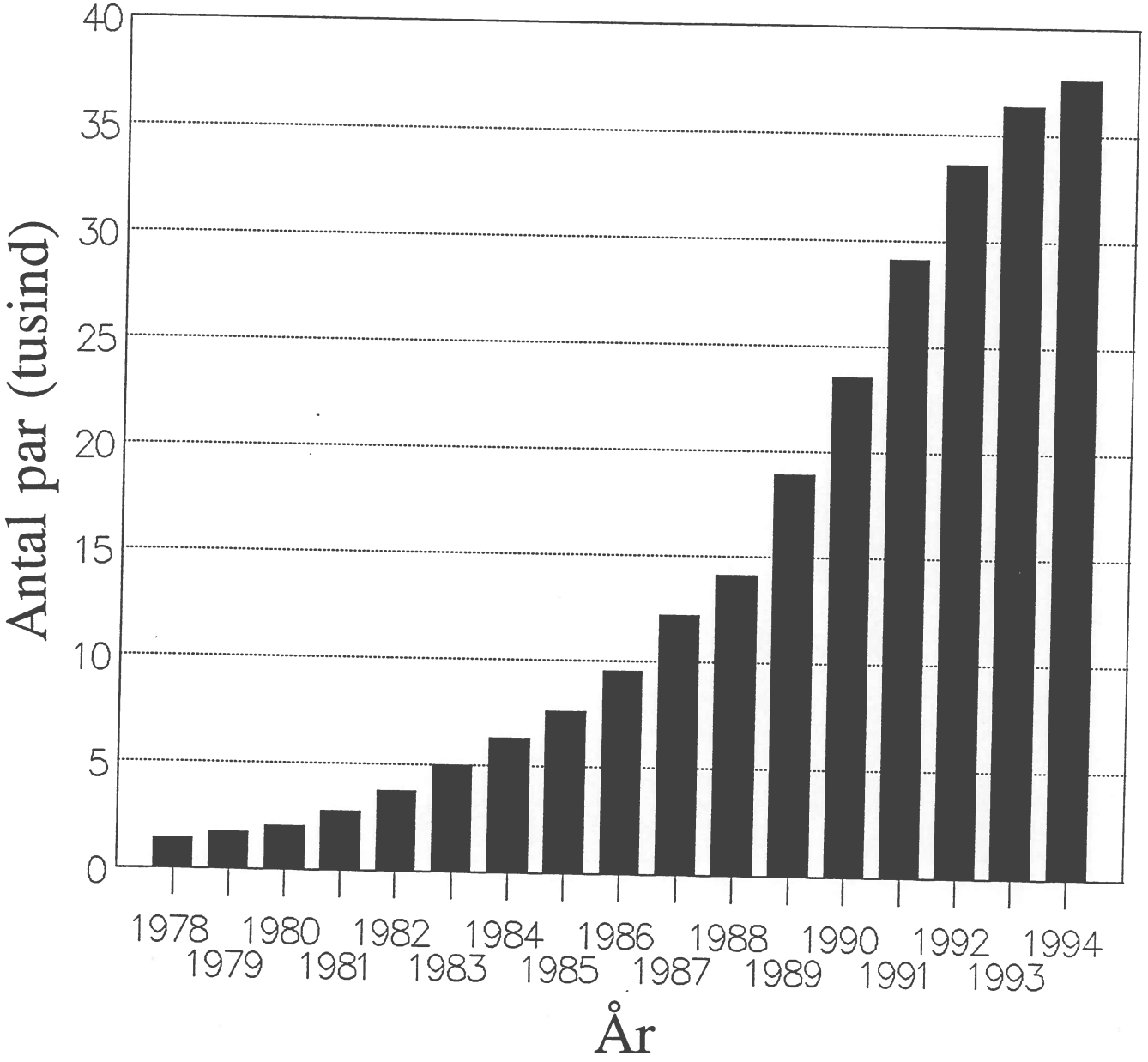
Antal par (tusind)
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
År